ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН

Ўзбекистон тумани

2024 йил 5 сентябрь

Ўзбекистон туманлараро иқтисодий суди судьяси И.С.Турсунов, Ўзбекистон савдо-саноат палатаси Фарғона худудий бошқармасининг, палата аъзоси даъвогар "Bulut textile" масъулияти чекланган жамияти манфаатида, жавобгар "Ойдин булоқ файз" фермер хўжалигидан 3014560 сўм асосий қарз ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича қўзғатилган ишни, соддалаштирилган тартибда кўриб чиқиб, қуйидагиларни

АНИКЛАДИ:

Даъво аризадан кўринишича, "Bulut textile" масъулияти чекланган жамияти (бундан буён матнларда — даъвогар деб юритилади) ва "Ойдин булок файз" фермер хўжалиги бундан буён матнларда — жавобгар деб юритилади) ўртасида 2022 йил 25 ноябрь кунида 67-сонли "Пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани етказиб бериш ҳамда харид қилиш бўйича фьючерс шартномаси тузилган бўлиб, ушбу шартномага асосан жавобгар даъвогарга пахта хом ашёси етказиб бериши, даъвогар етиштирилган махсулотларни қабул қилиш ва унинг ҳақини тўлаш мажбуриятини олган.

Жавобгар 2023 йил 1 январ холатига 45522463 сўм ҳақдорлик билан ўтганлигини, даъвогар томонидан жавобгар учун 2023 йил пахта хом ашёси етиштириш учун жами 397594017 сўмлик бўнак сифатида махсулотлар ва пул маблағлари ажратилганлиги, лекин 2023 йил пахта хосили йиғиштириш якуни етган бўлса-да, бирок жавобгар даъвогарга етказиб берилган махсулотлар қийматига мутаносиб равишда махсулотни топширмасдан келганлигини, ёки топширилган махсулот микдорига мутаносиб равишда пул маблағларини қайтармасдан келганлиги, жавобгар 2023 йил хосилидан 349056994 сўм пахта хом ашёси топширганлигини, 2024 йил 31 май ҳолатига 3014560 сўм қарздорлик вужудга келганлиги қайд этилган.

Шу сабабли, Ўзбекистон савдо саноат палатаси Фарғона худудий бошқармаси, даъвогар манфаатида судга даъво тақдим этиб, жавобгардан 3014560 сўм асосий қарз ундиришни сўраган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси (бундан буён матнларда — Иқтисодий процессуал кодекси деб юритилади)нинг 203²-моддасига мувофик, агар даъвонинг баҳоси юридик шаҳсларга нисбатан - энг кам ойлик иш ҳақининг йигирма бараваридан, якка тартибдаги тадбиркорларга нисбатан эса - беш бараваридан ошмаса, даъво аризалари бўйича ишлар соддалаштирилган иш юритиш тартибида кўриб чиқилиши лозим.

Иктисодий процессуал кодексининг 203⁴-моддасига асосан, жавобгар даъво аризаси юзасидан ёзма фикрини даъво аризасининг кўчирма нусхаси ўзига

топширилган пайтдан эътиборан ўн беш кунлик муддатда судга ўзи асосланаётган хужжатлар ва далилларни илова қилган холда тақдим этишга ҳақли.

Даъво аризасининг судга юборилиши ҳақида тегишли тарзда ҳабардор қилинган жавобгар томонидан даъво аризаси юзасидан ёзма фикр тақдим этилмаганлиги даъво аризасини соддалаштирилган иш юритиш тартибида кўриб чиқишга тўскинлик қилмайди.

Соддалаштирилган иш юритиш тартибидаги иш даъво аризасини иш юритишга қабул қилиш ва иш қўзғатиш ҳақида ажрим чиқарилган кундан эътиборан йигирма кундан ошмаган муддатда даъво аризаси юзасидан ёзма фикрни, далилларни ҳамда бошқа ҳужжатларни тақдим этиш учун белгиланган муддат ўтганидан кейин судья томонидан якка тартибда кўриб чиқилади.

Суд соддалаштирилган иш юритиш тартибидаги ишни суд муҳокамасини ўтказмасдан, тарафларни чақиртирмасдан ва уларнинг тушунтиришларини эшитмасдан кўриб чиқади.

Даъво аризасининг судга юборилиши ҳақида тегишли тарзда ҳабардор қилинган жавобгар томонидан даъво аризаси юзасидан ёзма фикр тақдим этилмади.

Суд, даъво аризаси ва унга илова қилинган ишдаги ҳужжатларни, далилларни ўрганиб чиқиб, қуйидаги асосларга кўра, даъвони қаноатлантириш тўғрисида ҳал қилув қарори ҳабул қилишни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнларда — Фуқаролик кодекси деб юритилади)нинг 8 ва 234-моддаларига асосан мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

ФКнинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун хужжатлари талабларига мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

Фукаролик кодексининг 465-моддасига кўра, Контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга — тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда муайян бахода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Агар ушбу Кодексда бошқача тартиб белгиланган бўлмаса ёки у мажбурият моҳиятидан келиб чиқмаса, контрактация шартномасига нисбатан маҳсулот етказиб бериш шартномаси тўғрисидаги қоидалар, тегишли ҳолларда эса давлат эҳтиёжлари учун товарлар етказиб беришга доир давлат контракти тўғрисидаги қоидалар қўлланади.

Иш хужжатларидан аниқланишича, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2022 йилда 25 ноябрь куни 67-Р-23-сонли "Пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани етказиб бериш ҳамда ҳарид қилиш бўйича фьючерс шартнома тузилган.

Ўзбекистон туман қишлоқ хўжалиги бўлимининг 2024 йил 24 июль кунги даъвогарга йўллаган 01-01/86-сонли маълумотномасида тарафлар

ўртасида тузилган 67-Р/23-сонли фьючерс шартномаси туман қишлоқ хўжалиги бўлимидан рўйхатдан ўтганлиги маълум қилинган.

Мазкур шартноманинг 1.1-бандида жавобгар даъвогарга пахта хом ашёси мажбурияти белгилаган.

Ўз навбатида даъвогар мазкур фьючерс шартномасининг 2.2.2-бандига асосан махсулот етказиб берувчига экиш учун шартнома кўрсатилган сифатли уруғликни буюртманомада кўрсатилган муддатда ва микдорда етказиб бериш мажбуриятини олган.

Шу боис даъвогар томонидан жавобгаргапахта хом ашёси етиштириши учун ишончнома ва хисоб фактураларга асосан уруғлик чигит, ёкилғи маҳсулотлари, минерал ўғитлар, кимёвий воситалар, транспорт ва бошқа харажатлар юзасидан жами 397594016 сўм қийматда харажатлар қилинган.

Даъвогар жавобгарга жами 397594016 сўмлик махсулотлар етказиб берилганлиги жавобгар томонидан берилган ишончномалари хамда тарафлар ўртасида электрон тартибда тузилган хисоб фактуралар билан ўз исботини топади.

Тарафлар ўртасида электрон тартибда тасдиқланган хисоб фактураларга кўра жавобгар томонидан даъвогарга 2023 йил хосилидан жами 349056994 сўмлик пахта хом ашёси топширганлиги аниқланди.

Бундан ташқари, жавобгарнинг даъвогар олдида 2022 йил ҳосилидан 45522463 сўм ҳақдорлиги мавжуд бўлган.

Бироқ суд мажлисида даъвогар вакилларининг тушунтиришларига кўра, махсулот кам топширилганлиги хамда пахта хом ашёси нархи биржада кам нархга сотилганлиги сабабли даъвогар томонидан бўнак сифатида ажратилган махсулотлар қиймати тўлиқ қопланмай қолган.

Бу холатда суд, даъвони асосли деб топиб, каноатлантиришни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг каноатлантирилган даъво талаблари микдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Баён этилганларга кўра, суд даъвони қаноатлантиришни, даъвогар фойдасига жавобгардан 3014560 сўм асосий қарз ва 34000 сўм почта харажати ундиришни, Давлат бюджетига жавобгардан 340000 сўм давлат божи ундиришни лозим топади.

Юқоридагиларга асосан, суд Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118,170, 176, 180, 186, 203²,203⁴,259-моддаларини қўллаб,

КАРОР КИЛДИ:

Даъво қаноатлантирилсин.

даъвогар "Bulut textile" масъулияти чекланган жамияти фойдасига, жавобгар "Ойдин булок файз" фермер хужалигидан 3014560 сум асосий қарз ва 34000 сум почта харажати ундирилсин.

Давлат бюджетига жавобгар "Ойдин булоқ файз" фермер хўжалигидан 340000 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргандан кейин ижро варақалари берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддатда шу суд орқали Фарғона вилоят судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция тартибида шикоят бериш (протест келтириш) мумкин.

Раислик қилувчи

И.С.Турсунов

